

конференції (19 жовтня 2018 року) / упор. Н. М. Бамбурак. Львів: ЛьвДУВС, 2018. С. 248–253.

4. Методичні рекомендації щодо надання першої психологічної допомоги сміям з дітьми, дітям, які иперебували/перебувають у зоні збройного конфлікту. / за ред. О.Л. Іванової. К., 2018. 24 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ І КОМУНІКАТИВНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ НА ПСИХОЛОГІЧНУ АДАПТАЦІЮ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Шостак О.В.

*Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
shostakksenia@gmail.com*

Актуальність проблеми. Мета сучасної початкової школи – забезпечити подальше становлення особистості дитини, цілеспрямовано виявляти і розвивати її здібності, формувати вміння і бажання вчитись, створювати умови для самовираження учнів в різних видах діяльності. Саме початкова школа має стати серйозною передумовою розвитку здібностей молодших школярів, формування творчого потенціалу дітей, їхньої активності.

Успішна адаптація до шкільного життя є предметом дослідження багатьох авторів. У дослідженнях, проведених І.П. Босенко [1], Л.П. Бутузовою [2], В.О. Каверіним, М.М. Безруких, Н.І. Гуткіною, Є.М. Горлановою, С.П. Єфімовою, А.І. Захаровим, О.В. Яковлевою [3] проаналізовані основні шляхи адаптації молодших школярів. Вони вважають за необхідне проводити своєчасну діагностику психологічної готовності школяра як один із головних видів профілактики можливих труднощів в адаптації до школи, в навчанні і розвитку, особливо дітей із різним типом підготовки до навчання у школі. Разом із тим, у науковій літературі відсутній повний і вичерпний виклад параметрів впливу інтелектуальних та комунікативних характеристик на процес адаптації дітей молодшого шкільного віку.

Мета роботи – описати специфіку впливу інтелектуальних і комунікативних властивостей на психологічну адаптацію дітей молодшого шкільного віку.

Методика та організація дослідження. Для дослідження особливостей впливу інтелектуальних і комунікативних властивостей на психологічну адаптацію дітей молодшого шкільного віку використані методики «Аналогії» (за описом О. Дєдова), Методика «Мозаїка» (Е.О. Смірнова, В.Г. Утробіна), Методика «Дослідження творчої уяви» (за Т.І. Пашуковою), Методика «Чого не вистачає цим малюнкам?» (за Р.С. Немовим) та Анкета для оцінювання рівня шкільної мотивації й адаптації (Н. Лусканової). У дослідженні взяли участь 60 дітей (42 дівчини та 18 хлопців), які навчаються в Сухорабівській ЗОШ І-ІІІ ступенів Решетилівської районної ради Полтавської області.

Результати дослідження. Майже половина досліджуваних першокласників (42%) адаптовані до навчання у школі. Такі діти відчують

позитивні емоції під час навчання, прагнуть відвідувати школу та не відчують виражених труднощів під час виконання навчальних завдань.

Середній рівень адаптованості властивий меншості дітей (15%), які переважно позитивно ставляться до школи, але у деяких сферах шкільного життя мають проблеми.

Окрім цього, третина досліджуваних дітей (29%) мають низький рівень адаптованості до школи. Відвідування навчального закладу викликає у них виражені негативні емоції, острахи. Такі діти, переважно, характеризуються низьким рівнем навчальної успішності, часто конфліктують з однолітками або займають «ізолювану» позицію у колективі класу.

Встановлено, що показник адаптованості, психологічного комфорту у стосунках з однокласниками залежить від пізнавальної активності дітей. Зокрема, молодшим школярам, які мають комфортні стосунки з однокласниками, властива вища спроможність до утворення аналогій (63%), емоційне включення у творчу діяльність з іншими дітьми (79%), вербальна (72%) та невербальна (69%) творча уява. Оскільки вони більше комфортно почувають себе у стосунках з іншими дітьми у класі, довіряють їм, налаштовані на спілкування, такі молодші школярі більше проявляють пізнавальну активність, адже знають, що їх ідеї, способи вирішення задач, вербальні твори, малюнки, аналогії, тощо, можуть проявлятися у спільній з іншими дітьми діяльності, сприйматимуться ними.

Натомість, не адаптованим молодшим школярам властиве переважання низьких рівнів пізнавальної активності та комунікації. Так, їм властиві низький рівень здібності до встановлення аналогії (35%), емоційного включення в спільну діяльність (41%), вербальної (40%) та невербальної (43%) творчості. Також, серед даної групи дітей більше представників із середнім рівнем розвитку даних характеристик, порівняно з дітьми, стосунки з однокласниками яких комфортні. Тобто, в умовах дезадаптації, емоційного дискомфорту, напруги з однокласниками, неприйняття дітьми один одного знижується рівень пізнавальної активності. Так, відсутність підтримки та активної взаємодії з однокласниками унеможливує прояви творчості, включення до спільної пізнавальної діяльності з іншими учнями. Атмосфера конфліктів та відсутності прийняття не сприяє пізнавальній активності дітей молодшого шкільного віку.

Висновки. Встановлено, що показник соціально-психологічної адаптації у молодшому шкільному пов'язаний зі специфікою інтелектуальної та комунікативної сфери. Так, діти із високим рівнем адаптації характеризуються більш вираженою пізнавальною активністю, емоційним включенням у колективну діяльність, проявами вербальної і невербальної творчості, здатністю до мислення за аналогією. Натомість, молодші школярі, яким властивий дискомфорт у стосунках з однокласниками, характеризуються менш вираженою пізнавальною активністю та труднощами у стосунках з оточуючими.

Література:

1. Босенко І.І. Психологічні особливості сформованості пізнавальної активності у молодших школярів із затримкою психічного розвитку в навчальній діяльності. *Молодий вчений*. 2014. №9. С.166–168.
2. Бутузова Л.П. Психолого-педагогічний супровід молодшого школяра в навчально-виховному процесі. *Інноваційний досвід педагогів дошкільної та початкової освіти Житомищини*. Житомир : ФОП Левковець, 2012. С.227–229.
3. Яковлева О.В. Діагностика соціалізованості молодших школярів/ *Молодий вчений*. 2014. № 7. С.173–176.

МОТИВАЦІЙНА СФЕРА МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ ЯК ЧИННИК ПРОЕКТУВАННЯ ЖИТТЄВОГО ПРОСТОРУ ОСОБИСТОСТІ

Юдіна Н.О.

*Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
nata.yudina17@gmail.com*

Актуальність. Проблема навчально-професійної підготовки майбутніх фахівців сьогодні є актуальною у зв'язку з тим, що у навчальному процесі студент повинен виступати не як пасивний об'єкт педагогічного управління, а як суб'єкт пізнавальної діяльності, який своєю активністю в значній мірі формує свій життєвий простір у майбутньому. Вивчення мотивації як елемента навчальної діяльності, знайшло всебічне відображення в працях психологів, а саме: уявлення про системний характер (С.Д. Максименко); вплив мотивації на діяльність особистості (В.В. Вілюнас, А. Маслоу); мотивацію навчання студентів та полімотивованість навчальної діяльності (В.Ф. Моргун, С.С. Занюк). Мотиваційна складова навчальної діяльності студента є важливою для дослідження тому, що визначає перспективи подальшого життя студента та є чинником проектування життєвого простору особистості

Мета дослідження – визначити особливості мотиваційної сфери студентів юридичних спеціальностей. Об'єктом дослідження є мотиваційна сфера. Предметом дослідження є особливості мотиваційної сфери студентів ЗВО юридичних спеціальностей.

Стан дослідження. У юнацькому віці у структурі мотивації на перше місце виходять мотиви, пов'язані із життєвими планами юнака, його намірами на майбутнє, світоглядом та самовизначенням. Мотиваційна сфера за своєю побудовою має ієрархічний вигляд, включає певної систему різноманітних мотиваційних утворень. У студентському віці основними є потреби в самореалізації, самовираженні, з'ясуванні сенсу життя. На основі соціальної ситуації розвитку відбуваються суттєві зміни у змісті і співвідношенні провідних мотиваційних тенденцій [3].

Чим соціально зрілішим є юнак, тим більше його прагнення спрямовані в майбутнє, тим активніше формуються у нього пов'язані з перспективою життя мотиваційні настанови. У соціально незрілих юнаків переважають мотиви,